

REVISIONSRAPPORT
**GRANSKNING AV
DET SYSTEMATISKA
BRANDSKYDDSARBETET**

Ansvarig: Ulf Rubensson

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING	3
2	INLEDNING/BAKGRUND.....	4
3	SYFTE, REVISIONSFRÅGOR MM.....	5
3.1	REVISIONSFRÅGOR:	5
3.2	AVGRÄNSNING	6
3.3	REVISIONSKRITERIER	6
3.4	ANSVARIG NÄMND/STYRELSE.....	6
3.5	METODER.....	6
4	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	7
4.1	Genomförs systematiska uppföljningar av följsamheten till rutinerna för det systematiska brandskyddsarbetet?	7
4.2	Genomgår brandskyddsansvariga utbildningar i enlighet med beslutade utbildningsplaner och finns dokumentation som styrker detta?.....	10
4.3	Har systemstöd för planering och genomförande av brandskyddskontroller införts för samtliga enheter och används systemstöden?.....	12
4.4	Finns rutin för att registrera tillbud? Görs orsaks- och händelseanalyser baserat på förekommande tillbud och vidtas åtgärder med anledning av dessa? Leder avvikelser till åtgärder?	12
4.5	Uppfyller kommunen som fastighetsägare aktuella krav och regler gällande brandskydd?	14
4.6	Uppföljning av revisorernas tidigare rekommendationer.....	16
5	KVALITETSSÄKRING	16
6	ANSVARIGA FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE	17

1 SAMMANFATTNING

Östersunds kommun har ett systematiskt brandskyddsarbete som är väl dokumenterat. Ansvarsförhållanden är tydliggjorda. Ur internkontrollsynpunkt finns dock stora betänkligheter då det i många avseenden saknas kontroller av följsamheten till reglerna.

Styrelsen är ytterst ansvarig för det systematiska brandskyddsarbetet (SBA).

Varje nämnd/förvaltning har ett eget ansvar att genom uppföljningar bevaka att rutinerna för brandskyddsarbetet följs, men styrelsen har ingen systematisk kontroll av att nämnder/förvaltningarna gör de kontroller som bör göras för att säkerställa att regelverket följs.

Årlig rapportering sker till "Ledningens genomgång" och sker muntligt utan dokumentation.

Det har inte funnits system/rutiner för uppföljning av att utbildning av ansvariga och medarbetare erhållit föreskriven utbildning. Intrycket är att man i stort sett förlitat sig på att alla ansvariga har gjort det de ska enligt regelverket utan några kontroller.

Införande pågår av det systematiska brandskyddsarbetet (SBA) i kommunens ledningssystem Stratsys och utbildning i ett nytt system, benämnt Saba Cloud.

Från Räddningstjänsten har vi fått uppgift om att brandskyddet inom Östersunds kommun i stort bedöms fungera bra. Vidare upplever Räddningstjänsten att det inom vård och omsorg liksom inom fastighetsenheten är bra ordning och reda. Däremot är det fler problem när det gäller skolor och då handlar det till exempel om personalens kunskap och slitage mm.

Brandskyddsansvariga ska en gång om året kontrollera brandskyddsdokumentationen men förvaltningarnas uppföljning av om detta görs varierar. Det finns inte någon regel som anger att sådana kontroller ska dokumenteras.

En uppgift som framkommit vid intervju inom BOUF är att ungefär hälften av skolorna har en aktuell beskrivning av sin brandskyddsorganisation. Det görs inte någon systematisk kontroll av om beskrivningarna av brandskyddsorganisationen på skolorna finns och är aktuella. Det görs inte heller någon kvalitetskontroll av dokumenten.

Rekommendationer:

Systemstöd för det systematiska brandskyddsarbetet har saknats under flera år. Det pågår dock ett införande av SBA i Stratsys (ledningssystem) och Saba Cloud (utbildning), vilket är positivt. Vår bedömning är att systemen har potential att kunna stärka den interna kontrollen av att SBA arbetet fungerar på avsett sätt, om systemen används på ett adekvat sätt.

Vi rekommenderar dock kommunstyrelsen att bevaka att dessa system kommer till användning på ett sådant sätt att de säkerställer att kommunens regelverk för SBA följs.

Styrelse och nämnder, som är ansvariga för SBA, bör informera sig om hur det sköts. Vi rekommenderar att rapporterad information dokumenteras.

Det finns en oklarhet hos Tekniska förvaltningen vad avser om rapporteringen av utförda åtgärder är korrekt. Vi rekommenderar Tekniska nämnden att bevaka att detta klaras ut.

Sammanfattande svar på revisionsfrågorna

	Sammanfattande bedömning
Genomförs systematiska uppföljningar av följsamheten till rutinerna för det systematiska brandskyddsarbetet?	Nej, har saknats på övergripande nivå
Genomgår brandskyddsansvariga utbildningar i enlighet med beslutade utbildningsplaner och finns dokumentation som styrker detta?	Systemstöd har saknats. Har medfört att samlad info. saknas. Införande av systemstöd pågår
Har systemstöd för planering och genomförande av brandskyddskontroller införts för samtliga enheter och används systemstöden?	Nej, pågår
Finns rutin för att registrera tillbud?	Rutin finns
Görs orsaks- och händelseanalyser baserat på förekommande tillbud och vidtas åtgärder med anledning av dessa? Leder avvikelser till åtgärder?	<p>Intern kontroll Det förekommer att det inte görs uppföljning av om åtgärder som bedömts nödvändiga genomförs.</p> <p>Felanmälningar: Oklarheter finns om rapporteringen av fel som åtgärdats fungerar fullt ut</p> <p>Avvikelser Utsagor finns om att åtgärder vidtas i stor omfattning, men möjlighet att verifiera uppgifterna har saknats</p>
Uppfyller kommunen som fastighetsägare aktuella krav och regler gällande brandskydd?	Nej, inte helt

2 INLEDNING/BAKGRUND

Kommunen har ett fastighetsägaransvar som innebär att man är skyldig att ha effektiva brandskydd i sina fastigheter/lokaler.

Enligt lagen om skydd mot olyckor skall ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Åtgärderna kan vara av teknisk eller organisatorisk karaktär. Åtgärder av teknisk karaktär kan vara anskaffande av utrustning för brandsläckning medan åtgärder av organisatorisk karaktär kan vara utbildning och information.

För att uppfylla dessa krav bör ett systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete bedrivas under byggnadens eller anläggningens hela användningstid. I detta ingår att brandskyddet bör dokumenteras.

Brandskyddet vid t.ex. skolor och inom äldreomsorgen är komplext och dess ändamålsenlighet beror bland annat på personalens kompetens att handla rätt vid brand samt att det byggnadstekniska brandskyddet och de säkerhetstekniska anläggningarna är funktionsdugliga.

Enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) har räddningstjänsten, som myndighet, ett tillsynsansvar. Det innebär att räddningstjänsten regelbundet besöker olika verksamheter för att kontrollera att ägare och verksamhetsutövare bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete. Vid behov kan det innebära att räddningstjänsten ställer krav på olika åtgärder som behöver vidtas för att uppnå en skälig nivå på det systematiska brandskyddsarbetet.

En granskning av brandskyddet genomfördes av kommunens revisorer 2014 (*Diarienummer 1226/2014*) varvid det framkom att brandskyddsarbetet i många delar fungerade men också att det fanns vissa brister angående:

- uppföljning av att enhetscheferna (brandskyddsansvariga) genomgått utbildningar i enlighet med förvaltningarnas beslutade utbildningsplaner.
- användning av befintliga systemstöd för service, underhåll och kontroll av brandskyddsanläggningar. För att underlätta planeringen av genomförande av service, underhåll och kontroll av brandlarmanläggningar fanns inom kommunen systemstöd, som dock inte användes av alla förskolor och särskilda boenden.

Revisorerna rekommenderade att:

- det genomförs systematiska uppföljningar av att brandskyddsansvariga genomgår utbildningar i enlighet med beslutade utbildningsplaner.
- systemstöden för planering och genomförande av brandskyddskontroller införs för samtliga enheter.

Östersunds kommuns förtroendevalda revisorer beslutade att i sin revisionsplan för 2019 att uppta en fördjupad granskning av det systematiska brandskyddsarbetet som även inkluderar en uppföljning av tidigare iakttagna brister.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR MM

3.1 Revisionsfrågor:

- Har Kommunstyrelsen, Vård och omsorgsnämnden samt Barn- och utbildningsnämnden en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll över det systematiska brandskyddsarbetet?
- Har kommunstyrelse och nämnder säkerställt att verksamheternas systematiska brandskyddsarbete är ändamålsenligt och lever upp till ställda krav?
 - Uppfyller kommunen som fastighetsägare aktuella krav och regler gällande brandskydd?
 - Genomförs systematiska uppföljningar av följsamheten till rutinerna för det systematiska brandskyddsarbetet?
 - Leder avvikelser till åtgärder?
 - Genomgår brandskyddsansvariga utbildningar i enlighet med beslutade utbildningsplaner och finns dokumentation som styrker detta?

- Har systemstöd för planering och genomförande av brandskyddskontroller införts för samtliga enheter och används systemstöden?
- Finns rutin för att registrera tillbud?
- Görs orsaks- och händelseanalyser baserat på förekommande tillbud och vidtas åtgärder med anledning av dessa?

3.2 Avgränsning

Granskningen var initialt avgränsad till Kommunstyrelsen, Vård och omsorgsnämnden med två boenden samt Barn- och utbildningsnämnden tillsammans med två skolenheter. En ytterligare begränsning har gjorts på grund av pågående pandemi med coronavirus, med följd att en skola och ett äldreboende utgått.

Granskningen har varit avgränsad till det organisatoriska brandskyddet.

En ytterligare avgränsning har gjorts under granskningens gång vad avser Kommunledningsförvaltningen. Granskningen har endast omfattat uppsikten över berörda nämnder och förvaltningar, inte brandskyddsarbetet inom Kommunledningsförvaltningens egna verksamheter.

3.3 Revisionskriterier

Revisionskriterierna utgörs i huvudsak av:

- Lagen om skydd mot olyckor, LSO (2003:778)
- Kommunens interna policys och riktlinjer avseende brandskyddsarbete
- Myndigheten för samhällsskydds utfärdade allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3)

3.4 Ansvarig nämnd/styrelse

Ansvariga nämnder är Kommunstyrelsen, Vård och omsorgsnämnden samt Barn- och utbildningsnämnden

3.5 Metoder

Granskningen har utförts genom analys av kommunens dokumentation kopplat till området systematiskt brandskyddsarbete. Intervjuer har genomförts med säkerhetssamordnare inom kommunledningsförvaltningen, Vård och omsorgsförvaltningen Barn- och utbildningsförvaltningen samt Teknisk förvaltning. Vidare har intervjuer gjorts med rektor och enhetschef samt brandskyddsombud vid äldreboende. Även en representant för Räddningstjänsten har intervjuats.

Substansgranskning av utsagor har gjorts i den mån det bedömts lämpligt och möjligt.

4 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

Enligt Lag (2003:778) om Skydd mot olyckor har fastighetsägaren och den som har verksamhet i byggnaden eller annan anläggning det fulla ansvaret för brandskyddet.

Ansvaret innebär att vidta åtgärder för att förebygga brand och för att förhindra eller begränsa skadorna till följd av brand.

Till grund för det systematiska brandskyddsarbetet (SBA) inom Östersunds kommun ligger, förutom lagar och förordningar, kommunens interna regler.

Vad gäller brandskyddet finns t.ex. Säkerhetspolicy (fastställd av KS 2004-09-21), Brandskyddsregler (fastställd av Säkerhetsforum 2019-08-30), resp. förvaltnings rutinbeskrivningar för SBA.

Ansvar

Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för säkerhetsarbetets inriktning för den kommunala verksamheten.

Nämnderna har ansvaret för säkerhetsarbetet inom sina verksamhetsområden.

Förvaltningscheferna ska organisera säkerhetsarbetet inom sina förvaltningar samt ansvara för ledning och kontroll. Alla förvaltningar ska ha en egen brandskyddsorganisation. I denna ska det finnas utsedda personer som har ansvar att planera, utföra och följa upp brandskyddsarbetet i verksamheten. **Brandskyddsansvarig** är den som har huvudansvaret för brandskyddet i verksamheten. Detta innebär att följa upp att utbildningar, regler och rutiner efterlevs. Brandskyddsansvarige kan utse en medarbetare till riskombud som utför kontroller att brandskyddet efterlevs.

Verksamhetsansvariga, på alla nivåer, är ansvariga för säkerheten inom sina områden och ska själva avsätta de resurser som krävs för att policy och rutiner följs.

Varje anställd har ett ansvar att upprättade rutiner efterlevs och att informera sina besökare och entreprenörer om de regler de berörs av.

Säkerhetsforum

Kommunen har ett säkerhetsforum som består av säkerhetsenheten, förvaltningarnas säkerhetssamordnare samt representanter från Jämtlands Räddningstjänstförbund och Jämtlands gymnasieförbund (JGY). Forumet behandlar ärenden av kommunövergripande karaktär som kan ha påverkan på hela eller delar av kommunens förvaltningar, till exempel brandskyddsfrågor.

4.1 Genomförs systematiska uppföljningar av följsamheten till rutinerna för det systematiska brandskyddsarbetet?

Sammanfattande svar och bedömning:

Nej.

Det finns tydliga dokument som beskriver hur ansvaret fördelats, men avsaknaden av kontroller av att uppgifterna utförts är mycket påtaglig. (*Bristande intern kontroll*)

Styrelsen är ytterst ansvarig för det systematiska brandskyddsarbetet (SBA).

Varje nämnd/förvaltning har ett eget ansvar att genom uppföljningar bevaka att rutinerna för brandskyddsarbetet följs, men styrelsen har ingen systematisk kontroll av att

nämnder/förvaltningarna gör de kontroller som bör göras för att säkerställa att regelverket följs.

Det sker en årlig åiterrapportering från säkerhetssamordnarna till "ledningens genomgång", men dessa finns inte dokumenterade.

Tidigare sammanställde förvaltningarna årliga rapporter över säkerhetsarbetet, där brandskyddsarbetet var en del. Dessa rapporter sammanställdes sedan av kommunledningsförvaltningen, område säkerhet, till en verksamhetsberättelse för säkerhet, försäkring och krisberedskap som behandlades av kommunstyrelsen. Enligt uppgift från kommunledningsförvaltningen (KLF) görs inte detta längre.

Tidigare använt IT-stöd för uppföljningen, "Riskprio", lades ned för några år sedan och har därefter skötts manuellt med "papper och penna".

Ett införande av SBA i Stratsys, är under införande. Stratsys innehåller funktioner som, om de används på ett adekvat sätt, bedöms kunna ge bättre förutsättningar för en fungerande kontroll och uppföljning av om det systematiska brandskyddsarbetet (SBA) och dess regler följs.

Iakttagelser:

Begreppsförklaring:

<i>KLF</i>	<i>Kommunledningsförvaltningen</i>	<i>VOF</i>	<i>Vård och omsorgsförvaltningen</i>
<i>VON</i>	<i>Vård och omsorgsnämnden</i>	<i>BOUF</i>	<i>Barn- och utbildningsförvaltningen</i>
<i>BOUN</i>	<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>	<i>TF</i>	<i>Tekniska förvaltningen</i>
<i>TN</i>	<i>Tekniska nämnden</i>		
<i>SBA</i>	<i>Systematiska brandskyddsarbete</i>		

ÅRLIG UPPFÖLJNING:

Ur dokumentet "Kontroll och uppföljning SBA": En gång om året bör dokumentationen samt årets ronder kontrolleras för att garantera dess riktighet samt för att sammanställas inför ledningens genomgång och eventuella tillsynsbesök från räddningstjänsten. Uppföljning görs i kommunens system Stratsys.

Inom **VOF** görs en årlig uppföljning där enhetscheferna rapporterar till säkerhetssamordnaren som i sin tur presenterar resultatet muntligt för förvaltningsledningen. Ingen dokumenterad rapport tas fram.

TF - Enhetscheferna gör en årlig uppföljning av det systematiska brandskyddsarbetet och följer upp de olika momenten. SBA har kopplats till standarden ISO14000. Som ett led i detta gör kontrollern en föredragning av SBA-arbetet vid "Ledningens genomgång". Att redovisning skett (muntligen) framgår av protokoll, men det finns ingen dokumentation av det som redovisats.

BOUF - Brandskyddsansvarig ska en gång om året kontrollera brandskyddsdokumentationen (både utskriven dokumentation samt i kommunens system för periodiska kontroller av SBA) för att garantera dess riktighet. Säkerhetssamordnaren vet inte om det görs, det görs ingen uppföljning från förvaltningen av detta, men tillägger också att det inte heller finns någon känd regel som anger att detta ska dokumenteras. Det är bara brandskyddskontroller och utbildningsövningar som innehåller krav på dokumentation.

KONTROLL AV ATT BRANDSKYDDSORGANISATION FINNS:

VOF –på fråga om vem som kontrollerar att det finns en brandskyddsorganisation för verksamheterna framkom att kontrollen ligger som en del i de granskningar Uppdragsenheten gör i samband med kvalitetsgranskningar och miljörevisioner.

BOUF -Det finns en övergripande brandskyddsorganisation beskriven för förvaltningen, men den är inte helt aktuell. Vad gäller skolorna så är varje rektor ansvarig för sin egen organisation enligt skollagen. Barn och utbildningsförvaltningen kan ses som stödfunktioner till rektorerna. Säkerhetssamordnaren säger sig inte ha full kontroll på om rektorerna har sådana beskrivningar och om de är aktuella. Bedömningen är att ungefär hälften av rektorerna har en beskrivning av sin skyddsorganisation och som dessutom är aktuell.

Inom BOUF har en ny funktion inrättats i form av fem intendenterna som har till uppgift att vara stödfunktion till rektorerna. Dessa har bland annat till uppgift att följa upp brandskyddskontroller, se till att övningar genomförs 4 gånger per år mm. Detta styrs av rektorernas efterfrågan. Intendenterna medverkar vid en av övningarna varje år.

VERKSAMHETERNAS HANDLINGSPLAN VID BRAND

Cheferna är ansvariga för att tillse att handlingsplaner vid brand finns framtagna. Det finns ett "malldokument" som dessa kan utgå ifrån och som ger exempel på hur man kan tänka.

VOF- säkerhetssamordnaren har träffar med chefer och personalgrupper, samt lite större träffar 1-2 ggr per år där man gör allmänna genomgångar av brandskyddet och där det finns möjlighet att diskutera.

BOUF – Dokumenten begärs inte in och någon kvalitetskontroll görs inte av att beskrivningarna av brandskyddsorganisationen på skolorna finns och är aktuella.

AKTUALITET HOS BRANDSKYDDSBESKRIVNING OCH BRANDSKYDDSRITNING

TF uppger att det finns brister i brandskyddsdocumentationen. Brandskyddsritningar, som är en del i dokumentationen, saknas i en del fall och är bristfälliga i andra. Vad avser åtgärder för att komma till rätta med detta har vårdboenden och skolor högsta prioritet.

Vad avser förskolor arbetar säkerhetsingenjören med detta, men man tar också in extern hjälp för att förbättra situationen. Under en tid har man även haft tillgång till en mycket kvalificerad praktikant som arbetat med att ta fram byggnadsritningar där sådana saknats.

VOF och **BOUF** – säkerhetssamordnarna upplever att det ibland är svårt att få fram brandskyddsritningar och utrymningsplaner för kommunens egna lokaler.

4.2 Genomgår brandskyddsansvariga utbildningar i enlighet med beslutade utbildningsplaner och finns dokumentation som styrker detta?

Sammanfattande svar och bedömning:

Frågan kan ej besvaras då samlat underlag för att besvara frågan saknas.

Ansvar för såväl planering av utbildningar som kontroll av att planerade utbildningar genomförts har delegerats till resp chef. Några kontroller av om föreskrivna utbildningar genomförts har inte gjorts från KLF, VOF eller BOUN. Ett nytt system, Saba Cloud, är under införande och innehåller funktioner som kan ge förutsättningar att lösa problemet.

Vid besök på dels en skola, dels ett äldreboende bedömde vi dock att just dessa två enheter hade mycket bra kontroll i form av utbildningsplaner för personalen, genomgångna utbildningar och aktuella utbildningsbehov. Underlaget är dock för litet för generaliseringar.

Iakttagelser:

KLF bad förvaltningarna om att få del av deras utbildningsplaner, men svar uteblev från tre förvaltningar.

VOF har fått listor från KLF över personal som gått brandskyddsutbildningar i form av Excel-filer. Uppföljningsansvaret ligger på chefer. Säkerhetssamordnaren vet inte hur detta har skötts.

En förändring är på gång i och med att ett nytt system för utbildning är under införande (Saba Cloud). Detta ska ge chefer m fl. bättre möjligheter att bevaka att personalen fått utbildning. Systemet ska vara infört under år 2020.

Rutin för utbildning av vikarier och tidsbegränsade anställda finns i checklista för introduktion av ny personal. Ansvarig är resp. chef.

Utbildningarna hålls av Räddningstjänsten enligt ett avtal med KLF. Utbildningarna genomförs flera gånger per månad.

På fråga om något riskombud saknar genomgången utbildning idag uppger säkerhetssamordnaren att han inte kan ge något säkert svar på detta. De filer som han fått från KLF upplever han som svåra att följa upp.

Vid intervju med chef för ett äldreboende hade denne dock mycket bra kontroll i form av utbildningsplan för personalen, genomgångna utbildningar och aktuella behov.

BOUF. Det finns en gemensam plan för förvaltningen, men enligt säkerhetssamordnaren är den inte helt aktuell. Den innehåller dock vilken utbildning respektive medarbetare ska ha utifrån deras SBA roll.

Vad avser utbildning i det grundläggande brandskyddsarbetet, något som alla medarbetare ska ha, finns det ett avtal med räddningstjänsten och som ger BOUF åtta utbildningstillfällen per år á 20 platser per termin.

Det är rektorernas ansvar att se till att de som behöver utbildning får det.

Rektorerna har ansvaret för att se till att det finns utbildningsplaner på respektive skola. Som underlag skickar säkerhetssamordnaren ut Excel-filer över vilka som har gått vilka utbildningar till rektorerna.

Säkerhetssamordnaren vet inte i vilken utsträckning rektorerna haft kontroll över att alla med behov av utbildning fått föreskriven utbildning.

Vid intervju med rektor för en skola hade denne dock mycket bra kontroll i form av utbildningsplan för personalen, genomgångna utbildningar och aktuella behov.

Säkerhetssamordnaren berättade att Saba Cloud kommer att ge bättre överblick över vem som har gått vilken utbildning och när.

TF

Ansvaret för att det finns aktuella utbildningsplaner för verksamheterna gällande brandskydd ligger på respektive chef. Det görs inga kontroller av existens eller innehåll. Tanken är att utbildningsbehov är något som chefer ska ta upp i medarbetarsamtal och på arbetsplatsträffar (APT).

TF har fått listor från KLF över vilka som genomgått brandskyddsutbildning. För KLF har det varit mycket svårt att "få till" dessa listor, vilket gjort att man nu ska övergå till systemet "Saba Cloud", vilket ska underlätta för chefer att få bild av kunskapsläge och utbildningsbehov.

Vad avser utbildning av vikarier och tidsbegränsade anställda finns introduktionsprogram som cheferna ska följa, men det sker inte alltid och inte av alla.

Brandskyddsutbildningar genomförs med ganska hög frekvens.

Riskombudet som har ansvar för TF:s administrativa lokaler har fått både allmän utbildning och utbildning i kontroll av brandskyddet. För verkstäder mm har inget riskombud utsetts.

4.3 Har systemstöd för planering och genomförande av brandskyddskontroller införts för samtliga enheter och används systemstöden?

Sammanfattande svar och bedömning:

Nej.

Införande av systemstöd är på gång.

Iakttagelser:

Tidigare system för planering och genomförande av brandskyddskontroller avvecklades och ersattes ej, vilket gjort att en manuell rutin tillämpats. Ett införande av SBA i Stratsys pågår.

Planerna för när SBA ska vara infört i Stratsys varierar mellan förvaltningarna

Säkerhetssamordnare hos VOF har ambitionen att vara klar med införandet av SBA i Stratsys före semesterperioden 2020. Säkerhetssamordnaren hos BOUF hade vid tillfället för intervjun ingen tidplan pga hög arbetsbelastning. Controller vid TF anger att det ska vara infört under 2020.

4.4 Finns rutin för att registrera tillbud? Görs orsaks- och händelseanalyser baserat på förekommande tillbud och vidtas åtgärder med anledning av dessa? Leder avvikelser till åtgärder?

Sammanfattande svar och bedömning:

Rutin för att registrera tillbud finns. Avvikelse registreras i systemet DF Respons.

Inom BOUF saknas uppföljning av om händelseanalyser leder till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Flera intervjuade har lämnat beskrivningar om att rapporterade avvikelser och behov av åtgärder med anledning av dessa åtgärdas i hög grad. Mot bakgrund av pågående pandemi har vi inte bedömt det möjligt att belasta förvaltningarna med att ta fram uppgifter som kan verifiera dessa utsagor.

Det har framkommit att TF sett indikationer om att åtgärder ska ha markerats som vidtagna trots att åtgärd inte har utförts. TF arbetar med att kontrollera uppgifterna. Vår bedömning är att det är viktigt att korrekt rapportering av utförda åtgärder säkerställs.

Iakttagelser:

4.4.1 TILLBUD/AVVIKELSEHANTERING

Tillbud rapporteras i avvikelshanteringssystemet DF Respons. Systemet finns tillgängligt för alla medarbetare via kommunens intranät. Det ligger på resp. berörd chef att göra orsaks och händelseanalyser och att vidta åtgärder med anledning av dessa och att i systemet beskriva vad som gjorts/skall göras.

Flera av de intervjuade uppger att orsaks- och händelseanalyser baserat på förekommande tillbud görs samt att åtgärder vidtas med anledning av dessa. Uppgifterna har dock inte kunnat verifieras.

VOF

Ett problem finns i att chefer glömmer att avsluta ärenden

Vad gäller LSS-boenden har det framkommit att brandskyddsbestämmelserna inte uppfylls. Det handlar t ex om att det saknas alternativa utrymningsvägar.

Det är många LSS-boenden som måste åtgärdas. Enligt säkerhetssamordnaren saknas tillräckligt brandskydd vid ca 80% av LSS-boendena. Bristerna är av den art att de eventuellt skulle kunna leda till förelägganden från Räddningstjänsten som skulle kunna göra att boenden måste stängas.

Omfattande åtgärder har behandlats av såväl förvaltningsledning, VON och även varit ett ärende i kommunfullmäktige (§162/2019). Dialog har förts med Räddningstjänsten.

VON har en plan för åtgärder som stäcker sig över 4 år. 2019 omfördelade kommunfullmäktige 2,5 mkr till VON för ändamålet. För perioden 2020–2022 har VON begärt 48 miljoner kronor ur kommunens investeringsbudget för detta arbete.

Generellt upplever säkerhetssamordnaren att det ställs resurser till förfogande då allvarliga brister framkommer.

BOUF

Säkerhetssamordnaren upplever att det finns en god kännedom bland förvaltningens anställda, om vad som ska tillbudsrapporteras och hur det ska ske.

Ett problem är dock att personalen inte riktigt förstår vad systemet DF Respons är till för. Många tror att det är någon form av anmälningssystem och förstår inte att det är ett rapporteringssystem för tillbud/avvikelser.

Det är rektorers och andra chefers ansvar att se till att åtgärder som bedöms nödvändiga också vidtas, men det finns ingen central uppföljning av att detta sköts.

Det finns en gruppering som kallas Zamsyn Z vari BOUF, TF, polis, SAF och Räddningstjänsten ingår. När det har skett ett tillbud finns det ett telefonnummer man kan ringa till. Rapportering sker till räddningstjänsten och eventuellt polis. Lite beroende på vad som har hänt kan räddningstjänsten komma till någon skola och hålla en utbildning på ca 1,5 timme för eleverna.

TF

Resp. berörd chef har ansvar för analys och eventuella åtgärder. Om händelserna har koppling till försäkringsärenden skickas de även vidare till KLF.

4.4.1 FELANMÄLNINGAR

BOUF

I fastighetsportalen DeDU¹ finns listor på vad som är rapporterat, påbörjat och åtgärdat. Analysverktyg saknas dock vilket gör att systemet DeDU upplevs som svårt att använda för uppföljning.

I systemet DF respons, som används för rapportering av incidenter och tillbud, går det däremot att göra utsorteringar. Detta är något som även rektorer kan göra.

TF

Inom TF, fastighet, används DeDU för planering och dokumentation av de brandskyddskontroller som enhetens medarbetare utför. Genom systemet får de som genomför kontrollerna automatiskt arbetsorder för de kontroller som ska genomföras, till exempel vid kontroll av brandlarm.

Under granskningen har det framkommit att TF sett indikationer om att åtgärder ska ha markerats som vidtagna trots att åtgärd inte har utförts. TF arbetar med att kontrollera uppgifterna.

4.5 Uppfyller kommunen som fastighetsägare aktuella krav och regler gällande brandskydd?

Sammanfattande svar och bedömning:

Nej inte helt.

Räddningstjänsten gör kontroller och lämnar så kallade tjänsteanteckningar och, vid allvarigare fall, utfärdas förelägganden som kan vara förenade med vite eller förbud.

Vid intervju hos Räddningstjänsten bedömde den intervjuade att arbetet med brandskyddet inom Östersunds kommun i stort fungerar bra

Brister finns och i intervjuer med verksamheterna har det mesta av de brister som delgetts dem i form av så kallade tjänsteanteckningarna beskrivits som hanterbart.

En större brist har framkommit inom Vård- och Omsorgsförvaltningen som har lägenheter för LSS-boenden. Det har visat sig att dessa boenden har betydande brister framför allt vad avser utrymningsvägar. Dialog har förts med räddningstjänsten och VON har en plan för åtgärder som stäcker sig över 4 år. (Se även avsnitt 4.4).

Iakttagelser:

ANSVARSFÖRDELNINGEN MELLAN FASTIGHETSÄGARE OCH VERKSAMHETSUTÖVARE

BOUF är helt och hållet hyresgäster hos TF. Detta oavsett om verksamheten bedrivs i externa lokaler eller kommunens egna. Man har avtal med TF att de ska sköta allt som har med byggnader att göra. Till exempel brandskyddsritningar, tekniska brandskyddet mm. Generellt uppges att de behov av brandskyddsåtgärder som finns blir gjorda.

VOF är hyresgäst hos både TF och hos externa fastighetsägare. Då verksamheten bedrivs i kommunens fastigheter ingår det tekniska brandskyddet i den service som TF:s

¹ DeDU är ett tekniskt förvaltningssystem som innehåller bla tillsyn och skötsel, felanmälan, m.m.

fastighetsenhet svarar för. Då VOF hyr lokaler/boenden externt har man själva ett ansvar för brandskyddet.

De gränsdragningslistor som beskriver vem som ansvarar för vad när det gäller fastigheterna beskriver säkerhetssamordnaren som ett utvecklingsområde. Det förekommer att gränsdragningslistor saknas för internt hyrda lokaler/lägenheter, men framförallt externt hyrda lokaler/lägenheter. Säkerhetssamordnaren uppger att han arbetar för att ta fram generella listor, men att arbetet går sakta.

Intervjuad vid Räddningstjänsten upplever ett problem med Östersundshem som bara vill hyra ut lokalerna som ett "vitt område", där bolaget frånsäger sig i princip allt ansvar för brandskyddet. Detta gör att Räddningstjänsten ibland hamnar mellan stolarna och inte riktigt vet vem de ska ställa kraven mot.

TF beskriver att när det gäller verksamhet i externt hyrda lokaler är det oftast fastighetsenheten som har hand om brandskyddet. Man har avtal med resp. nämnd om att sköta detta åt dem. TF har i dessa fall kontakterna med resp. fastighetsägare. Detta gäller dock inte VOF, som själva tar detta ansvar. TF beskriver att kontakterna med de externa fastighetsägarna fungerar bra och att detta delvis beror på att det finns gränsdragningslistor över vem som ska ansvara för vad, men också att listorna kan behöva utvecklas eftersom det uppkommer en del tvister.

RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Den tillsyn räddningstjänsten gör utgår ifrån en verksamhetsplanering, där man det senaste året har haft inriktning mot skola och förskola.

Inför ett besök på skola så bokar man tid och besöken har fokus på tillsyn av det systematiska brandskyddsarbetet, men man gör också en rundvandring för att orientera sig om hur skyddet ser ut och fungerar.

Den intervjuades bedömning av arbetet med brandskydd inom Östersunds kommun är att det i stort fungerar bra.

Inom vård och omsorg upplevs det vara bra ordning och reda liksom inom fastighetsenheten.

Däremot är det fler problem när det gäller skolor och då handlar det till exempel om personalens kunskap och slitage mm.

Vad gäller kontrollen av att ritningar och liknande finns för fastigheter så har räddningstjänsten ett ansvar för tillsyn, men fastighetsägarna har också ett ansvar att anmäla att de har en fastighet som kan behöva ett tillsynsbesök.

Vad gäller tillsyn av kommunens lokaler sker kontrollen på verksamhetsnivå ungefär vart 12 år generellt sett, men vissa typer av verksamheter är prioriterade och kan få besök oftare.

Räddningstjänsten gör cirka 200 tillsynsbesök per år, varav ca 100 inom Östersunds kommun och därav ca 50 på kommunens verksamheter.

När räddningstjänsten gjort tillsyn finns det lite olika former av dokumentation och kommunikation. Det man använder sig av är:

- 1 tjänsteanteckning, följs inte upp
- 2 föreläggande, slutdatum sätts
- 3 föreläggande med vite, måste tas upp i Räddningstjänstens direktion för beslut
- 4 föreläggande med förbud

De ärenden som resulterat i förelägganden uppgavs åtgärdas i hög grad inom rimlig tid. Ibland kan dock tiden fram till att åtgärd har vidtagits bli lång, beroende på vilka omständigheter och vilka åtgärder som behövs. Ibland behövs bygglov för att vidta ändringar och det kan ta tid. Vid sådana fall för man en dialog med de granskade verksamheterna om vad som kan vara rimligt innan föreläggande sker.

4.6 Uppföljning av revisorernas tidigare rekommendationer

Revisorerna rekommenderade att:

- det genomförs systematiska uppföljningar av att brandskyddsansvariga genomgår utbildningar i enlighet med beslutade utbildningsplaner.
- systemstöden för planering och genomförande av brandskyddskontroller införs för samtliga enheter.

Iakttagelse: Inga åtgärder har vidtagits, förrän i samband med nu pågående införande av SBA i IT-stöden Stratsys och Saba Cloud

5 KVALITETSSÄKRING

Projektledare svarar för kvalitetssäkring gentemot uppgiftslämnare och av de insamlade uppgifter som används i analysen. Projektledaren har det primära ansvaret för att den analys och de bedömningar och förslag som förs fram är tillräckligt underbyggda.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda förslag.

Berörda uppgiftslämnare och verksamhetsansvariga har givits möjlighet att faktagranska lämnade uppgifter som finns med i revisionsrapporten. Svar har erhållits från KLF, TF och Räddningstjänsten och inkomna synpunkter har beaktats. På grund av pågående pandemi och arbetssituationen för de berörda, har vi inte fått svar avseende faktagranskningen från VOF. Från BOUF har svaret erhållits att fakta stämmer i stora drag.

Mot denna bakgrund bedömer vi att det kan finnas faktafel, men att beskrivna förhållanden ändå i huvudsak speglar rådande förhållanden.

6 ANSVARIGA FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Projektledare:

Ulf Rubensson
Certifierad kommunal revisor

Kvalitetssäkring:

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör
Certifierad kommunal revisor